

U svom prilogu sam skrenuo pažnju na činjenicu, da se uspravljeni lav nalazi i na reversu hibridnog novca, koji na aversu ima bosansku krunu s Tomaševim latinskim natpisom i monogramom, a koji Rendeo pripisuje despotu Đurđu Brankoviću. Učinio sam to zbog toga, što i zlatnik ima u neku ruku hibridni karakter pa uz bosanski grb (s gredom i ljiljanima, dopunjen šljemom, čelenkom i nakitom) nosi istoga takvog uspravljenog lava. Premda i sada smatram ispravnim zaključak D-ev, da historijske okolnosti ne govore u prilog Renđelovu mišljenju o porijeklu toga heraldičkog elementa na zlatniku, ipak se nisam mogao bez neke suzdržljivosti prikloniti njegovu stanovištu upravo zbog toga heraldičkog znaka (i nedovoljno provjerene provenijencije samog nalaza).

Zacijelo je opravdano D-ovo mišljenje, da je spomenuti hibridni novac »kovan po svoj prilici sporazumno između Srbije i Bosne četrdesetih godina 15. stotlje, u ono doba kada je Srebrnica bila pod bosanskom vlašću, ali je i despot Đurađ imao udela u dobiti od carine i držao u njoj svoga carinika«. Međutim, ako je znak lava izražavao u tom slučaju zakonit udio despota Đurđa u prihodima srebrničke carine — onda je pojava toga znaka na zlatniku kralja Tvrtka I. pogotovu neshvatljiva. Zar ne bi bilo logičnije pretpostaviti, da će prvi bosanski kralj, koji sa srpskom krunom preuzima baštinu Nemanjića, uresiti svoj spomen-dukati poznatim grbom te porodice — dvoglavi orlom, kao što je to uradio i na svojim pečatima? Pritajem, da je upravo taj nesklad pojačao moju sumnju u autentičnost zlatnika uopće. Pretpostavio sam, da je spomenuti hibridni novac, koji se sačuvao u većem broju primjeraka, mogao djelomično poslužiti falsifikatoru kao podloga i poticaj. Uostalom, ni Rešetar se u svom sudu — kako pokazuje njegovo pismo tadašnjem vlasniku zlatnika 1. VI. 1938 (usp. moj prilog u Godišnjaku Ist. dr. BiH VII, 1955, str. 99—100, bilj. 5) — nije mogao sasvim osloboditi naročito sumnje u »srpskog despotskog lava«, smatrajući njegovu pojavu uz »nešto tajanstvenu provenijenciju« i okolnosti »da je zlatnik »prelijep«, trećim mogućim argumentom protiv autentičnosti toga zlatnika.

Dinić je svojim posljednjim prilogom u diskusiji o jedinom bosanskom zlatniku uspio da rješenje ovog pitanja znatno približi svome stanovištu, ali konačnim se on ne može još uvijek smatrati. Baš zbog toga ne valja smetnuti s uma ni to, da se zlatnik izgubio negdje — u inozemstvu.

Jaroslav Sidak

HEINRICH FELIX SCHMID, DALMATINISCHE STADTBÜCHER

Zgodovinski časopis (Kosov zbornik) VI—VII, 1952—1953, Ljubljana, str. 330—390.

Jugoslavenska akademija znanosti i umjetnosti obnovila je po Oslobođenju zamašnu djelatnost na izdavanju dalmatinskih srednjovjekovnih izvora. Objavljeni prvi svesci »Monumenta Traguriensia«, izdani po M. Baradi, zatim »Monumenta Historica Ragusina« u izdanju G. Čremošnika te »Monumenta Catarensia« u priredbi A. Mayera pružili su našim historičarima zapise gradskih notara Trogira (1263—99), Dubrovnika (1278—82) i Kotora (1326—35), koji sada očekuju naučnu obradu i analizu. Kod nas je dosada samo prof. Mijo Mirković, i to s ekonomskog gledišta, obradio materijale iz notarijatskih imbrevijatura prvog dijela prvog sveska Baradinih Trogirskih spomenika od 1263—73 (HZ IV, 1951, str. 21—54). Prvom pak pravno-

historijskom obradom gornjih izdanja zadužio je našu nauku profesor istočnoevropske historije i predstojnik Seminara za istočnoevropsku povijest na bečkom Filozofskom fakultetu H. F. Schmid. On je kod nas već i ranije objavio jedan rad o razvoju crkvene desetine na hrvatskom tlu (Šišićev zbornik, str. 423—454), dok je o pitanju desetine na slavenskom tlu referirao već na VI. internacionalnom kongresu historijskih nauka u Oslu 15. IX. 1929.

U studiji, koju ovdje prikazujemo, Sch. je zavidnom erudicijom obradio sa širokog aspekta problematiku gradskih, odnosno notarskih knjiga. On prikazuje razvitak, značaj i ulogu takvih knjiga uopće, a napose u Italiji i u Dalmaciji, a zatim sa sadržajne pravne strane potanko i sistematski po vrstama pravnih poslova obrađuje notarske imbrevijature prvih dvaju svezaka prvog dijela Trogirskih spomenika (Notae seu abbreviaturae cancellariae comunis Tragurii, 1263—73 i 1274—94; prvi svezak drugog dijela, t. j. Acta curiae comunis Tragurii, nije još tada bio objavljen).

Izučavanjem najstarijih objavljenih imbrevijatura iz Genove (od 1154), Siene (od 1221), pa Tridenta, Bozena i drugih pokazalo se je, kaže autor, da to nisu samo koncepti isprava, što bi ih notari sastavljali za privatne stranke, nego one sadržavaju i takve upise, koji su u vezi s djelatnošću notara kao zapisničara gradskih vlasti, a naročito sudova. Izvorno su notarske knjige bile »opće gradske knjige«, a kako se granao gradski upravni aparat, tako se javljaju specijalizirane gradske knjige (knjige prihoda i rashoda, kopijalne knjige s ispravama gradskih prava i knjige statuta). Tako su notarske knjige odraz razvitka komunalne autonomije. Nosioci su tog razvoja suci i notari, iz tog staleža stvara se i gradsko činovništvo, a s tim je razvojnim procesom u vezi i činjenica, da notarska isprava postaje instrumentum publicum, dakle isprava s javnom vjerom (fides publica), koja je na vrhuncu razvoja dobila i ovršnu snagu poput sudske presude. Notar je nosilac te javne vjere, koja ide u prilog njegovim imbrevijaturama, poteklim od gradskih knjiga (str. 334—338).

No ovdje ističe autor, da je notareva isprava sama po sebi imala punu javnu vjeru u onim krajevima, gdje su se gradske općine razvile u pune nosioce državnih funkcija, kao u Lombardiji i Toskani, pa Liguriji, Emiliji, Ankonskoj Marci, Umbriji i Rimskom Dukatu. Naprotiv, u južnoj Italiji, a napose u Veneciji i u Dalmaciji, gdje gradske općine nisu mogle u punoj mjeri razviti svoje državne funkcije, jer su imale nad sobom nadređenu državnu vlast — prije svega dužda i njegove oblasti, i gdje su notari do u XIII. st. bili pretežito svećenici, zavisna je — svuda najkasnije od XIII. st. — pravna valjanost notareve isprave od sudjelovanja sudskih funkcionara pri njenom ispostavljanju. To su u našim sjevernim gradovima bili »examinatores«, u Dubrovniku »iurati iudices«, a u Kotoru, Budvi i Ulcinju »auditores« (str. 338—339). Ustanova egzaminatora smatrala se u našoj pravnohistorijskoj književnosti specifičnom za notarske isprave u Dalmaciji. M. Šufflay ju je tumačio time, što u dalmatinskim gradovima, za razliku od Italije, notari nisu bili udruženi u vlastite kolegije s naročitim nadzornim organima. To je tumačenje prihvatio i M. Kostrenčić. Barada pak tumači tu ustanovu potrebom, da se stranim notarima dodijele domaći stručni ljudi, koji poznaju jezik i mogu jamčiti za ispravnost notarevih latinskih isprava; zato se examiner u trogirskim ispravama od XV. st. zove kadšto i interprete. No Sch. ističe, da ustanova egzaminatora nije specifična samo za Dalmaciju. Tako je već Inchiostri 1931 u svojoj studiji o gradskom ustrojstvu i statutima Raba naveo, da su examinatores bili poznati i u Veneciji. M. Roberti

je pak 1907 istraživao porijeklo i značaj venecijanske »Curia dell' esaminador«, koja je osnovana statutima Raniera Dandola 1204 radi osiguranja publiciteta prijenosa vlasništva na nekretninama putem preispitivanja odnosnih isprava po egzaminatorima. Od 1280 je potpis najmanje dvojice egzaminatora bio uvjet za pravnu valjanost svake notarske isprave u Veneciji. Ustanova egzaminatora isprava ima prema tome, zaključuje autor, u Veneciji svoju paralelu, a vjerojatno — barem što se tiče naziva tih funkcionara — i svoj izvor. A ni dubrovački iudex iuratus nije po njemu izolirana pojava, jer je i u gradovima Apulije, s kojima je Dubrovnik bio vezan različitim vezama, bilo uobičajeno sudjelovanje suca pri ispostavljanju isprava. »Auditores« Kotora i Budve javljaju se još i u Ulcinju, no i u Dubrovniku se spominju »auditores« kao zvanični svjedoci kod utvrđivanja rezultata »stanka« (str. 340—341).

Dalmatinske notarske knjige i gradske kancelarije u vezi su s dolaskom »učenih« notara iz Italije u XIII. stoljeću. U Split i Trogir dolaze podestà i notari naročito iz gradova Ankonske Marke, gdje su postojale već uređene gradske pisarne i gradske knjige (str. 342—345).

Autor zatim potanko analizira trogirске notarske knjige iz prvih dvaju svezaka Baradina izdanja. Upisi se odnose pretežito na pravne poslove privatnih osoba, među kojima su zastupane naročito dvije skupine poslova: ugovora o kupoprodaji nekretnina i priznanja obaveza na platež.

U vezi s kupoprodajom nekretnina iznosi autor zanimljive nove teze. U trogirskim imbrevijaturama od 1263, pa povremeno do 1278, javlja se tipična formula, da kupac daje prodavaocu nekretnina uz novac »in cambium« (secundum usum Tragurii ili sličnom formulom), dakle »u zamjenu«, neki neznatni komadić bezvrijedne zemlje (unum passum apud Blattam Pantani i slično). Ovo zaodijevanje kupoprodaje u simboličku zamjenu (tu je simboliku kod splitske i trogirске formule istakao već i Kostrenčić u raspravi »Bezujetje« u Mjesečniku 1913, str. 556) dovodi Sch. u vezu s pravom prvokupa i otkupa rodbine i susjeda. Naime, već po splitskom statutu od 1350 nije podlijeerala pravu prvokupa prodaja nekretnina, ako je vrše izvršitelji oporuke, a u Italiji su od dužnosti ponude rodbine, svuda gdje je važilo to pravo prvokupa, bili oslobođeni poslovi zamjene i darovanja nekretnina, kao i prodaje po izvršiteljima oporuke. Kod zamjene autor to tumači time, što se je bližika mogla držati onih u zamjenu primljenih nekretnina. Tako se dade protumačiti pojava zaodijevanja kupnje u simboličku zamjenu radi zaobilazjenja prava prvokupa i otkupa bližike. S obzirom na starinu te ustanove i tog običaja autor ispravno odbacuje Strohalovu tezu, da je pravo prvokupa bližike bilo u Dalmaciju preuzeto iz Venecije (temeljem statuta dužda Teupula od 1242), kamo je pak bilo recipirano iz kasnorimskog prava (str. 346—349). No autor, koji znade za ustanovu prava prvokupa bližike kod Slavena i Germana, ipak pristaje uz tezu E. Levya, Inchiostrija i P. S. Leichta, da je ono u Dalmaciji zadržano preko kasnorimskog vulgarnog prava (str. 350). Ta autorova teza ostavlja stanovite dvojbe s obzirom na podatke, što ih je iznio prof. Milić u HZ V, 1952, br. 3—4, str. 299—310, pokazavši, kako je pravo prvokupa i otkupa bližike kod nekretnina postojalo i u onim našim (hrvatskim, crnogorskim) krajevima, koji nisu stajali pod utjecajem rimskoga vulgarnog prava. Osim nekih hrvatskih statuta, tipični su primjeri — ma da tek iz početka XV. st. i dalje — u vinodolskim ispravama o »kantih« po zakonu (t. j. običaju vinodolskom (v. te primjere kod Kostrenčića, Vinodolski zakon, str. 129—131, te Milića, o. c., str. 301—304). A već i u dalmatinskim ispravama XI. st. mnogi, upravo i slavenski prodavaoci trebaju za prodaju ili darovanje nekretnina pristanak brat-

stva, odno no bližike, ili vidimo u tim ispravama još relikte takva pristanka (na pr. Rački, Doc., str. 110, 130, usp. i 31, 95). I u ispravama XV. st. mora se izvršiti ponuda bližike ne samo u slučaju prodaje, nego i kod darovanja (v. na pr. ispravu iz Hreljina od 4. II. 1403, Šurmin, A. C., str. 104, te ispravu iz Novigrada iz 1472, Šurmin, A. C., str. 271), a možda je slično vrijedilo i za zamjene. Autoru je sigurno sve to poznato, pa vjerojatno on baš zato svoju tezu o simboličkoj zamjeni radi zaobilaženja prava prvokupa bližike, preuzetog navodno iz kasnorimskog prava, ograničava samo na splitsko i trogirsko područje.

Isprave o priznanju duga pokazuju, kako se notarska isprava dovinula do izvršnog naslova. Mnoge isprave sadržavaju dogovore o pljenidbi dužnikove imovine i bez sudjelovanja suda, iako je to bilo protivno gradskim propisima, jer se time izbjegavalo plaćanje pljenidbenih pristojbi. Uz realnu ovrhu i realni kredit autor analizira mnoge isprave o ovrši nad dužnikovom osobom, odnosno o personalnom kreditu, gdje dužnik daje vjerovniku u vlast sama sebe ili svoje podređene članove obitelji. Mnoge pak isprave rade o vlasti obrtnika prema naučnicima, prema zavisloj služinčadi i t. d. (str. 351—357).

Isprave o prodaji odnosno sađenju loze i masline na tuđem zemljištu odražavaju razvojni put dalmatinskoga kolonata, pri čemu je sporno, radi li se ovdje o zakupnom ili ortačkom odnosu ili o neke vrste suvlasništvu, a javlja se i konstrukcija o podijeljenom vlasništvu (str. 357—359).

Iz područja osobnog prava mnoge isprave odnose se na oslobađanje neslobodnih slugu i služavki. Kod toga se kadšto osjeća i utjecaj hrvatskog običajnog prava, koje predviđa neku simboličku protučinidbu za izvršeno oslobađanje (str. 360—361).

U bračnom imovinskom pravu vlada u Trogiru rimskopravni dotalni sistem. Autor ističe osebjnost trogirskog instituta »ingannatio« ili »excannatio«, gdje udova, koja je imala uživanje muževljeve imovine, pri ponovnoj udaji dobiva otpравниnu. Izraz »excannatio« izvodi autor od »excannatio«, t. j. izlaženje udove iz udovičkog sjedišta (str. 361—363).

U ispravama o oporukama opaža se već razvoj u pravcu iščezavanja različitih zapisa u pobožne svrhe (str. 363—365). U notarske knjige upisuju se i sudske (odnosno obraničke) presude (str. 366—367). Iz kaznenih presuda, koje su sadržane na jedinom listu, koji sigurno potječe iz »liber condemnationum«, dakle specijalizirane notarske knjige, opaža se težnja, da javna kazna zamijeni privatnu, no ova potonja se ipak još uvijek održava u obliku otkupnine (vražde), koja se ima dati oštećenome (str. 368).

U trogirskim notarskim knjigama postoji i niz upisa, koji se odnose na javne interese gradske općine i različite upravne akte, tako da se i odatle vidi, kako su notarske knjige služile još kao opće gradske knjige. Tako je notar imao trojaku funkciju: gradskog pisara, sastavljača isprava u privatnom prometu i sastavljača sudskih odluka (str. 368—369). No u to doba javljaju se i prve specijalizirane gradske knjige — gore spomenuti Liber condemnationum, kao i knjiga zapisnika Velikog vijeća od 1284, koja je bila poznata Luciusu (str. 370).

Budući da je notar sastavljao u Trogiru i listine za biskupsku kuriju, pružaju te imbrevijature mnogo podataka za crkvenopravne odnose, tako naročito — osim patronatskog prava — za pitanje uloge t. zv. hereditarii na imenovanje svećenika i upravu prihoda, pri čemu su hereditarii specifični za Dalmaciju, Dubrovnik i Kotor (str. 370—374).

Mного kraće zadržava se autor na izdanju dubrovačkih notarskih knjiga, koje je organizirao notar Thomasinus de Savere iz Reggia (1278—86). Te su imbrevijature vođene već odjelito po materijama i specijaliziranim knjigama, koje je opisao već ranije Čremošnik. U njima nema upravnih akata te im je sadržaj manje raznolik od trogirskih imbrevijatura. Što se tiče ponavljanja stereotipnih notarskih formula u ispravama, Sch. odobrava postupak izdavača (str. 378), što je te formule u uvodu sabrao, a u tekstu samo na njih uputio (isp. o tome također Čremošnikov prilog u HZ V, 1952, str. 448—452).

Autor se osvrće i na već ranije (po Jeliću) objavljene imbrevijature zadarskog notara Creste de Tarallo (iz 1289—90). U njima su značajni upisi »breviaria«, t. j. službeni izvještaji, što ih gradski funkcionari daju u zapisnik notarima, a ovi ih u obliku isprava izdaju interesiranim strankama (tako o dražbenoj prodaji nekretnina po praeces, odnosno isprave o nekim odlukama gradskog suda, koje provode pristavi, str. 379—381).

Dok trogirске, dubrovačke i zadarske notarske knjige odgovaraju stanju talijanskih isprava XII. i XIII. st., dotle kotorske notarske knjige, iako potječu iz XIV. st., pružaju uvid u stariji razvojni stadij notarske isprave te imaju zato naročiti značaj za nauku. U nekim svescima kotorskih imbrevijatura imaju sve isprave, pa i one o privatnim poslovima (na pr. o preuzimanju duga ili o potvrdi plateža), oblik sudskih odluka, a i oporuke podsjećaju još na ravensku praksu VI. st., gdje se privatne isprave uzimaju u Gesta municipalia (na zapisnik kod oblasti). U Kotoru još u XIV. st. ponekad čitavo sudeko vijeće pri sastavljanju notarskih isprava vrši onu ulogu, koju inače vrše samo iudex iuratus, auditor, odnosno examinatores. Tu takva isprava dobiva javnu vjeru i učinak ravan presudi još zbog sudjelovanja čitavog suda. Tako kotorske imbrevijature potvrđuju, da je notarska isprava dobila javnu vjeru i puni pravni učinak zbog vezivanja notareva rada i njegove isprave uz rad suda, no obaraju tvrdnje onih, koji takvo povezivanje svode nužno na langobardski i franački utjecaj, jer takvog u Kotoru nije nikada bilo (str. 381—384). Primjećujemo, da i poznati pariški diplomat i paleograf Alain de Bouard zastupa sličnu tezu (v. La gènèse de l'acte privé authentique et du notariat public, u Atti del Congresso internazionale di diritto romano e di storia del diritto, Verona 27—29. IX. 1948, sv. IV, str. 353—363).

Na kraju svoje studije Sch. postavlja pitanje, ne postoji li genetska veza vođenja gradskih knjiga između talijanskoga i njemačkoga pravnog područja. Dalmatinske imbrevijature kao sudska posvjedočenja o privatnim pravnim poslovima odgovaraju skandinavskim knjigama (Schöffnenbücher) kao specijaliziranoj vrsti gradskih knjiga njemačkog područja. A odavle su se gradske knjige zajedno s njemačkim gradskim pravom proširile na istok u češke, poljske i ugarske zemlje, gdje su također postojale opće i specijalizirane gradske knjige, pa se u tom pogledu ukazuje paralela s takvim knjigama u Dalmaciji i Italiji. To tim više, što je i postanak čeških knjiga povezan s djelovanjem talijanskih notara u XIII. stoljeću.

Takvu intezu sa šireg horizonta promatranog razvoja gradske uprave i gradskih knjiga odnosno isprava poduzeo je Sch. u svom referatu, što ga je pod naslovom »Stadtbücher in Italien und Dalmatien (mit Ausblicken auf die Entwicklung des deutschen Stadtbuchwesens)« održao 2. IX. 1954 na njemačkom pravno-historijskom kongresu (»10. deutscher Rechtshistorikertag«) u Hamburgu. Ondje je referent, među ostalim, upozorio, da je za razumijevanje postanka talijanskih gradskih knjiga važno ispravno ocijeniti razvitak odnosa između crkve, odnosno biskupa

i grada onamo do kraja XII. i početka XIII. st., kada opreka među njima dovodi do potpune samostalnosti grada i sporazuma s biskupom. Referent je pritom korigirao dosadašnja mišljenja o talijanskom biskupu kao »gospodaru« grada. U to doba sastavlja se registar biskupske imovine, u kojem gradski »konzuli« ovjeravaju svaku ispravu. Usto gradska općina prelazi na podestà-režim te najstarija vrsta talijanskih gradskih knjiga, koje osniva podestà, sadržava zbirke isprava, zatim financijske knjige, pa sudske knjige. Prikazavši razvitak talijanskog notarijata, referent se na kraju osvrnuo na procese recepcije talijanskih gradskih knjiga i notarijata u Njemačkoj, a tako i u Dalmaciji, istaknuvši specifičnosti, koje se ovdje javljaju (tako u Trogiru sastavljaju notari i biskupske isprave, a u Kotoru se, kako je već spomenuto, notarske isprave javljaju u obliku sudskih isprava).

Ovdje prikazanu značajnu studiju prof. Schmidta morat će, zbog obilja iznesenih problema, novih zapažanja i teza, a naročito zbog posebnom akribijom sakupljene kako naše, tako i inozemne, posebno novije talijanske literature o obrađenim pitanjima, upoznati svaki, tko se želi baviti pitanjima naših srednjovjekovnih dalmatinskih gradova i notarijata, bez obzira na to, da li će se suglasiti sa svim autorovim tezama. Sigurno će to isto vrijediti i za novu, po autoru već najavljenju studiju »O porijeklu, razvitku i pravnom značaju notarske isprave i notarskog registra u Italiji i Dalmaciji do XIII. stoljeća«.

Marijan Horvat

I. BEUC, OSORSKA KOMUNA U PRAVNOPOVIJESNOM SVIJETLU

Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci, sv. I, 1953.

I.

Premda nam se uredništvo novog Vjesnika nije ničim predstavilo, pa nam nije poznato, da li će njegove stranice biti otvorene radovima svih grana historijske nauke, koji obrađuju specifično istarske historijske probleme, njegova pojava obrađovat će našu javnost. On svakako znači napredak, jer pred našom naukom stoji jedan od najprečih zadataka da revidira, podvrgne kritici i prikaže bar najvažnija gledišta strane nauke, u prvom redu talijanske historiografije, koja do danas nije izmijenila svoje stanovište ni svoje metode, a glavni joj je smisao da stvori naučnu podlogu talijanskom iredentizmu. Vjesnik će sigurno odgovarati u prvom redu ovom zadatku.

Prvi svezak obuhvaća studiju dr. I. Beuca »Osorska komuna u pravno-povijesnom svijetlu«, »Glagoljske tekstove u arhivu Osorske općine« od L. Košute, inventar arhiva osorske općine od 1459—1945 i opći inventar Državnog arhiva u Rijeci. Tako je gotovo čitav svezak posvećen Osoru, pri čem dobro uređena zbirka od šezdesetak glagoljskih tekstova ima naročitu vrijednost po tome, što pruža neoboriv dokaz, da su hrvatski jezik i pismo bili na tom otoku sredstvo saobraćaja ne samo unutar crkve, nego i u javnom životu, tako da ih ni službeni organi nisu mogli mimoići. Tu su glagoljska notarska akta već iz prve polovine XVI. st., a ima podataka o njima i iz prve polovine XV. st., čime se korigira Beučevo mišljenje, da se oni javljaju tek u XVII. stoljeću. Osim toga se izdavač kritički osvrće na gledišta talijanske historiografije, iznosi pravni značaj notarijata na hrvatskom jeziku i otkriva društveno stanje u selima Osora, što je od posebnog interesa za historičara.

H I S T O R I J S K I
Z B O R N I K

GODINA IX.

1956.

BROJ 1—4

NAKLADA »ŠKOLSKA KNJIGA« / ZAGREB

Redakcioni odbor:

OLEG MANDIĆ
JAKŠA RAVLIĆ
BERNARD STULLI
JAROSLAV ŠIDAK

Glavni i odgovorni urednik:

JAROSLAV ŠIDAK

IZDAJE
POVIJESNO DRUŠTVO HRVATSKE
ZAGREB